

Wprowadzenie

Recenzenci naukowi:

ks. prof. dr hab. Janusz Królikowski

ks. prof. dr hab. Jarosław M. Popławski

Redakcja i korekta: Magdalena Ryszkowska

Projekt okładki i zdjęcie: Leszek Mądzik

Na okładce:

Skład i opracowanie komputerowe: Hanna Fijołek

© Copyright by Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”, Lublin 2022

© Copyright by ks. Marek Chmielewski, Lublin 2022

ISBN 978-83-7548-421-2

Wydawca

Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”

20-075 Lublin, ul. Ogrodowa 12

tel. 81 442 19 10, faks 81 442 19 16

e-mail: sekretariat@gaudium.pl

www.gaudium.pl

Druk i oprawa

Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”

Nie tyle geografia, ile raczej historia, którą tworzą ludzie, sprawia, że pewne miejsca na mapie świata stają się ważne. Lublin, jako miasto, choć leży na terenach uznawanych przez niektórych za prowincję, to jednak był i nadal pozostaje jednym z takich ważnych miejsc na mapie Polski, bez których jej historia i tożsamość byłyby zubożone.

Wielkość tego miasta trzeba bowiem mierzyć miarą ludzi i środowisk, które oni tu tworzyli, czy to jako jego stali mieszkańcy, czy też jako okazjonalni bywalcy. Ich lista jest długa, a wpisują się na nią postaci ze świata władzy i polityki, nauki i kultury, sztuki i religii. Są wśród nich ci, którymi miasto się chlubi, jak i ci, o których wolaloby raczej nie pamiętać. Jedni i drudzy zostawili ślad nie tylko na lubelskim bruku, lecz nade wszystko w historii tego miasta. I jak ślady stóp szybko się zacierają, tak również pamięć historyczna jest ulotna. W jej utrwaleniu nie zawsze pomaga stawianie pomników czy nada-

wanie nazw ulicom i placom. Zresztą wielu z nich nawet takiego śladu wdzięcznej pamięci nie może się doczekać.

Wśród osobistości Lublina wciąż mało znana i jakby trochę pomijana jest jedyna urodzona w tym mieście Błogosławiona Mistyczka i Męczennica – Kazimiera Wołowska, znana w historii jako s. Marta od Jezusa, niepokalanka. Do chwały ołtarzy została wyniesiona w gronie 108. Męczenników II wojny światowej przez św. Jana Pawła II w Warszawie podczas jego siódmej pielgrzymki do Ojczyzny 13 czerwca 1999 roku. Niewiele jest bowiem śladów upamiętniających związek Błogosławionej z jej rodzinnym miastem. Na lewej zewnętrznej ścianie kościoła Najświętszego Zbawiciela na cmentarzu przy ul. Unickiej w Lublinie, wśród wielu tablic upamiętniających lubelskie ofiary II wojny światowej, na dole znajduje się skromna czarna tablica poświęcona s. Marcie.

Z okazji czwartej rocznicy beatyfikacji s. Marty i zarazem w dzień liturgicznego wspomnienia 108. Męczenników II wojny światowej, obchodzonego 12 czerwca 2003 roku, z inicjatywy sióstr niepokalanek Instytut Teologii Duchowości KUL zorganizował ogólnopolską sesję naukową zatytułowaną: „Sylwetka duchowa bł. Marty Wołowskiej, niepokalanki”¹, połączonej z uroczystym odsłonięciem pamiątkowej tablicy na rodzinnym domu

¹ Materiały z tej sesji ukazały się w publikacji pt. *Bł. Marta Wołowska (1879-1942) – sylwetka duchowa. Materiały z ogólnopolskiej sesji naukowej, KUL, 12 czerwca 2003 r.*, red. M. Chmielewski, Lublin 2005.

Błogosławionej. To wydarzenie, wpisujące się w obchody 200-lecia archidiecezji lubelskiej, swoimi patronatami objęli ówczesny metropolita lubelski abp Józef Życiński († 2011) i prezydent Lublina Andrzej Pruszkowski. Mimo to nie wzbudziło ono zainteresowania lokalnych mediów.

Przypadająca 19 grudnia 2012 roku 70. rocznica męczeńskiej śmierci s. Marty, obchodzona w Roku Wiary ogłoszonym przez papieża Benedykta XVI, była kolejną okazją, aby mieszkańcom Lublina przybliżyć postać ich wspaniałej Rodaczki. Staraniem proboszcza parafii archikatedralnej ks. prał. Adama Lewandowskiego został namalowany duży portret s. Wołowskiej², uroczyste poświęcony przez metropolitę lubelskiego abp. Stanisława Budzika i, przy licznej asyście sióstr niepokalanek, umieszczony w bocznym ołtarzu św. Jana Nepomucena, tuż przy wejściu do archikatedry z prawej strony. Z tej okazji ukazała się kolejna publikacja poświęcona Błogosławionej³.

To prawda, że tylko jedna trzecia życia bł. Marty Wołowskiej wiąże się z jej rodzinnym miastem. Czy jednak nie zasługuje ona na to, aby ogłosić ją Patronką Lublina, jako że wierzymy w tajemnicę świętych obcowania, zwłaszcza że zbliża się 80-lecie jej śmierci? Z pewnością nie będzie to konkurencja dla św. Antoniego

² Obraz wykonał lubelski artysta malarz Zbigniew Kotyło na podstawie oryginalnego zdjęcia Błogosławionej.

³ *Błogosławiona Lublinianka Marta Wołowska (1879-1942) – świadek wiary*, red. M. Chmielewski, Lublin 2012.

z Padwy, którego kult raczej nie wychodzi poza mury pobernardyńskiego kościoła pod wezwaniem Nawrócenia św. Pawła. A może dobrze byłoby wreszcie dedykować s. Marcie jedną z ulic czy jeden z placów na dynamicznie tworzących się nowych osiedlach? Wszakże historię tego miasta przez wieki współtworzyli zarówno Żydzi, za których ratowanie Błogosławiona Lublinianka zapłaciła najwyższą cenę, jak i Unicy, których od swej młodości wspierała na różne sposoby.

Papież Franciszek, zapewne biorąc sobie do serca wskazanie poprzednika św. Jana Pawła II z listu apostołskiego *Novo millennio ineunte*, aby świętość czynić priorytetowym zadaniem Kościoła w trzecim tysiącleciu (por. nr 30), wydał adhortację apostołską *Gaudete et exsultate* o powołaniu do świętości w świecie współczesnym (z 19 marca 2018). Píše w niej między innymi o „świętości z sąsiedztwa”, czyli świętości osób, „które żyją blisko nas i są odbłaskiem obecności Boga” (nr 7). To właśnie oni, dzięki tej bliskości czasoprzestrzennej, najskuteczniej mogą nas pobudzić do świętości (por. nr 8) i ukazać ją jako „najpiękniejsze oblicze Kościoła” (nr 9).

Taką świętą z sąsiedztwa dla mieszkańców Lublina jest bł. Marta Wołowska, urodzona i wychowywana w centrum miasta, przy ul. Krakowskie Przedmieście 62. W pobliskim kościele Kapucynów na placu Litewskim w sposób mistyczny zrodziło się jej powołanie zakonne, uwieńczone męczeństwem z rąk hitlerowców za okazywanie chrześcijańskiego miłosierdzia wszystkim, którzy

go potrzebowali, a zwłaszcza Żydom. W przestrzeni wiary w świętych obcowanie każdy może się wiele nauczyć od s. Marty i doświadczyć jej duchowej pomocy, której okazywanie było znamioną cechą jej duchowości.

Niniejsza monografia, wpisująca się w cykl prezentacji lubelskich Błogosławionych i Świętych pt. *Wierni Bogu*, jest opartym na archiwaliach studium duchowej sylwetki lubelskiej Męczennicy, mającym na celu ukazanie związku jej doświadczenia mistycznego z męczeństwem. Dla teologa duchowości, a zwłaszcza mistologa, intrygująca jest doświadczenie św. Szczepana, pierwszego męczennika, co do istoty powtarzające się u wielu z nich. On bowiem w chwili kamienowania widział „niebo otwarte i Syna Człowieczego, stojącego po prawicy Boga” (Dz 7,56). Czy zatem każdy męczennik ma doświadczenie mistyczne, jeśli nie aktualne, to przynajmniej habitualne? Jaką rolę w przygotowaniu do męczeństwa odgrywa doświadczenie mistyczne? To tylko niektóre pytania, które się nasuwają, gdy studiuje się życie i pisma s. Marty Wołowskiej z Lublina.

Lublin, 12 października 2021,
w 142. rocznicę urodzin Błogosławionej